

کتابخانه مرکزی
مطالعات اسلامی
تهران

سر فصل دروس گروه فلسفه و حکمت اسلامی

مقطع کارشناسی ارشد

معاونت پژوهشی

بنام خدا

* فهرست عناوین دروس *

تعداد واحد	عنوان	
۲	زبان تخصصی	.۱
۲	منطق قدیم	.۲
۲	منطق جدید	.۳
۲	مسائل کلامی جدید	.۴
۴	فلسفه مشاء ۱ و ۲	.۵
۶	فلسفه ملاصدرا ۱ و ۲ و ۳	.۶
۴	فلسفه اشراق ۱ و ۲	.۷
۴	فلسفه غرب ۱ و ۲	.۸
۲	زبان عمومی	.۹
۴	رساله پایان نامه تحصیلی	.۱۰
	روش‌شناسی	
۳۲	جمع	

زبان تخصصی

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی بالسان علمی اسلام شناسی و فلسفی .

سرفصل درس :

دایرة المعارف فلسفی : عناوین :

ارسطو

فارابی

ابن سینا

سهروردی

ابن رشد

منابع اصلی درس :

A hand book of Islamic culture terms : by M.A. taleghany.

لااقل یکصد اصطلاح ادبی ، فلسفی و عرفانی .

Arabs in history : B. Lewis

منطق قدیم

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : صیانت از خطای در فکر .

سرفصل درس :

- ۱- قضایا و تحلیل آن در منطق ۲- قیاس (اقترانی حملی ، اقترانی شرطی ، استثنائی اتصالی)
- ۳- قیاسات خاص (مرکب ، مضمّر ، ذالوجهین ، مساوات ، ...) ۴- منطق موجهات : قضایای موجهه ، عکس و تقابل در موجهات ، قیاس در موجهات (مختلطات) ۵- برهان و مبادی آن در منطق ۶- مغالطه و اقسام آن .

منابع اصلی درس :

- ۱- الاشارات والتنبیهاات : جزء منطق ، ابن سینا ۲- اساس الاقتباس : خواجه نصیر طوسی
- ۳- جوهرالنضید : خواجه نصیر طوسی / علامه حلی ۴- شرح المطالع : قطب الدین رازی
- ۵- شرح الشمسیه : قطب الدین رازی ۶- درة التاج : قطب الدین شیرازی

7_ Aristoteles syllogistic (t. ukasiewicz)

8_ Introduction to logic (Irving. Copi)

منطق جدید

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : صیانت از خطای در فکر .

سر فصل درس :

۱- منطق و زبان ۲- منطق عبارات (حساب گزاره ها) ، گزاره های بسیط و مرکب ، جدول ارزش (Truth table) - مفهوم و ماهیت " استلزام مادی " (Material implication) - پارادوکس های استلزام - مفهوم و ماهیت " یای منطقی " (Logical or, inclusive or) ، توتولوژی ، تناقض و هم ارزی منطقی - برهان صوری (متد استنتاج طبیعی) (Natural deduction) - قواعد استنتاج - قواعد جایگذاری (Replacement) - قاعده برهان شرطی (RCP) - قاعده برهان غیر مستقیم (RCP) (برهان خلف) - اثبات عدم اعتبار (Proving invalidity) ۳- شیوه قیاسی در تاسیس حساب گزاره ها ۴- حساب محمولات : - قضیه شخصیه و محصوره - برهان صوری (متد استنتاج طبیعی) - قواعد اسقاط و الحاق سور (EG, EI, UG, UI) - برهان شرطی در منطق محمولات - قواعد نقض سور (QN) - اثبات عدم اعتبار استدلال ها - منطق نسب (Logic of relations) ۵- شیوه قیاس (Axiomatic) در تاسیس حساب محمولات .

منابع اصلی درس :

1_ Symbolic Logic (Irving. Copi)

2_ Beginning Logic (hemmon. E.G)

3_ Elementary Kogic (B. Mates)

4_ Methods of Logic (W. Quine)

۵- مدخل منطق صورت ، دکتر غلامحسین مصاحب ۶- در آمدی به منطق جدید ، دکتر ضیاء موحد .

مسائل کلامی جدید

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی تحقیقی با شبهاتی که بر اثر پیشرفت علوم درباره دین بوجود آمده است .

سر فصل درس :

- ۱- نقد و بررسی ماده گرایی و حس گرایی (ماتریالیسم و پوزیتیویسم) .
- ۲- نقد و بررسی برخی دیدگاههای جامعه شناسی و روانشناسی درباره منشاء دین .
- ۳- نقد و بررسی رابطه عقل و وحی ، و علم و دین .

منابع اصلی درس :

- ۱- علم و دین : ایان باربور ، ترجمه بهاءالدین خرمشاهی .
- ۲- فلسفه علم کلام : ولفسن ، ترجمه احمد آرام .
- ۳- منشاء طبیعی دین : هیوم .
- ۴- کتب جامعه شناسی و روانشناسی (در مبحث دین)

فلسفه مشاء (اول)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : روش تحقیقی فلسفه آموزی از طریق بررسی روابط منطقی میان مفاهیم که علوم حصولی و ارتسامی ما می باشد .

سرفصل درس :

۱- مفهوم وجود ۲- اقسام وجود ۳- هستی و استی و چیستی ۴- اقسام تقابل ۵- مای شارحه و مای حقیقه (پاسخ پرسش نخستین و پاسخ پرسش از گوهرشی) ۶- هستی بسیط و هستی ترکیبی ۷- مقولات ده گانه ۸- ماده و صورت و ترکیبات جوهری اجسام ۹- جسم طبیعی و جسم تعلیمی .

ملاحظات :

استاد ابتدا در چند جلسه با عنایت به ما بعد الطبیعه ارسطو ، مطالب موضوع این درس را مورد بررسی قرار می دهد و سپس به نظریات ابن سینا می پردازد و در پایان با توجه به آثار ابن رشد به سیر فلسفه مشاء پس از ابن سینا می پردازد .

منابع اصلی درس :

۱- النجاة ، ابن سینا ۲- الاشارات و التنبیها ، ابن سینا ۳- شرح العبارة و اغراض مابعدالطبیعه ، فارابی ۴- ما بعد الطبیعه ارسطو ، ترجمه دکتر شرف الدین خراسانی ۵- تفسیر مابعدالطبیعه ، ابن رشد .

فلسفه مشاء (دوم)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : تحقیق در مباحث ماهیت و الهیات بالمعنی الاخص می باشند.

سر فصل درس :

۱- معانی حقیقت ، ماهیت ، ذات ، طبیعت ، و نفس الامر .

۲- اعتبارات ماهیت .

۳- لابشرط قسمی و لابشرط مقسمی و کلی طبیعی .

۴- صرف حقیقت وجود .

۵- تمایز میان اشیاء و ملاکات امتیاز .

۶- تمایز به تشکیک .

۷- مسائل الهیات به معنای اخص .

منابع اصلی درس :

۱- المشارع و المطارحات ، شیخ شهاب الدین سهروردی .

۲- الاشارات بخش الهیات : ابن سینا .

۳- النجاة من الفرق فی بحر الضلالات : ابن سینا .

۴- تفسیر ما بعد الطبیعه : ابن رشد

۵- التحصیل : بهمنیار

فلسفه ملاصدرا (۱)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آموزش حکمت برتر (حکمت متعالیه) جهان شناسی (کازمولوژی) در سیستم توحیدی حکمت متعالیه .

سر فصل درس :

- ۱- حکمت متعالیه چیست ؟
- ۲- متدولوژی حکمت آموزی صدرالمتالهین .
- ۳- سیستم فلسفه انتولوجیک ملاصدرا .
- ۴- رابطه منطقی وجود با ماهیت در فلسفه اصالة الوجود .
- ۵- بحث اصالة الوجود یا اصالة الماهية .
- ۶- مناظرات میان ملاجلال دوانی و ملاصدرا در مسأله اصالة الوجود .
- ۷- اصالت و اعتبار در مفاهیم فلسفی .
- ۸- رابطه علیت و معلولیت بر اساس اصالت وجود .

منابع اصلی درس :

- ۱- شواهد الربوبية : صدرالمتالهین .
- ۲- کتاب المشاعر : صدرالمتالهین .
- ۳- عرشیه : صدرالمتالهین .
- ۴- شرح هدایه اثیریة : صدرالمتالهین .

فلسفه ملاصدرا (۲)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آموزش حکمت برتر (حکمت متعالیه) جهان شناسی (کازمولوژی) در سیستم توحید حکمت متعالیه .

سر فصل درس :

- ۱- بحث جعل و تاثیر در سیستم حکمت متعالیه ۲- وجود ذهنی و معمای آن ۳- حل معمای وجود ذهنی از نظر ملاصدرا ۴- اشتراک معنوی وجود ۵- کلی طبیعی و اعتبارات ماهیت ۶- دلایل بر وجود کلی طبیعی ۷- تشکیک در حقیقت وجود ۸- وحدت و کثرت تقابلی در ماهیت ۹- انواع و اقسام وحدت .

منابع اصلی درس :

- ۱- الشواهد الربوبية : صدرالمتهین ۲- شرح المنظومه (غرالفرائد) : سبزواری ۳- المشاعر : صدرالمتهین ۴- العرشیه : صدرالمتهین .

منابع فرعی درس :

- ۱- المشاعر ۲- العرشیه .

فلسفه ملاصدرا (۳)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف: آموزش حکمت برتر (حکمت متعالیه) جهان شناسی (کازمولوژی) در سیستم توحیدی حکمت متعالیه .

سر فصل درس:

۱- وحدت وجود عرفانی محی الدین عربی ۲- وحدت وجود در فلسفه ملاصدرا ۳- وحدت در کثرت و کثرت در وحدت ۴- مباحث تشکیک ۵- تفسیر نظریه ملاصدرا در قاعده " بسیط الحقیقه کل الاشیاء ولیس بشیء منها " ۶- اتحاد عاقل و معقول ۷- مباحث علم و تقسیمات آن و مراتب و انواع علم حضوری ۸- اثبات روح مجرد ۹- برهان صدیقین در فلسفه ملاصدرا و مقایسه آن با برهان صدیقین در فلسفه ابن سینا .

منابع اصلی درس:

۱- شواهد الربوبیه ، صدرالمتهین ۲- شرح هدایه اثیریّه ، صدرالمتهین ۳- شرح المنظومه ، سبزواری ۴- مشاعر ، صدرالمتهین ۵- العرشیه ۶- بعضی از آثار فلسفی بعد از ملاصدرا مثل : بدایع الحکم ، زنوزی .

منابع فرعی درس:

۱- المشاعر ۲- الهیات شرح الاشارات ، صدرالمتهین خواجه نصیرالدین طوسی .

فلسفه اشراق (اول)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : تحلیل و بازتابی روی علوم حضوری اشراقی که نفس مجرد از نهاد خویش و یا با اتصال به مبادی عالیّه بدست می‌آورد.

سر فصل درس :

منطق اشراقی و تفاوت‌های آن با منطق مشاء، نور و تعریف آن و حقیقت آن، تقابل نور و ظلمت در اصطلاح فلسفه اشراق، انوار و اقسام انوار، افتقار جسم در هستی به نور مجرد، اختلاف انوار مجرد در کمال و نقص، نورالانوار، هر چیز که درک ذات خود کند نور مجرد است (تجسّد نفس).

منابع اصلی درس :

۱- حکمت الاشراق، شیخ شهاب الدین سهروردی.

۲- کتاب تاسوعات، فلوطین.

منابع فرعی درس :

دیگر آثار سهروردی بخصوص المشارع و المپارهاات و شروح مختلف آثار او.

فلسفه اشراق (دوم)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : تحلیل و بازتابی روی علوم حضوری اشراقی نفس که از نهاد خود و یا اتصال به مبادی عالیہ بدست می آورد .

سر فصل درس :

قاعده امکان اشرف ، قاعده الواحد در اصطلاح حکمت اشراق ، احکام برآزخ ، کیفیت تکثیر ، قاعده نور در مشاهده ، اشراق نور مجرد ، به انفصال و جدائی چیزی از خود نیست ، کیفیت صدور کثرت از واحد ، ارباب انواع (مثل افلاطونی) ، و مباحث مربوط به نفوس پس از مفارقت از بدن .

منابع اصلی درس :

- ۱- حکمة الاشراق ، شهاب الدین سهروردی .
- ۲- شرح حکمة الاشراق ، قطب الدین شیرازی .
- ۳- تاسوعات ، فلوطین .

منابع فرعی درس :

المشارع والمطارحات و دیگر آثار و شروح آثار سهروردی .

فلسفه غرب (۱)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی تحقیقی با فلسفه غرب .

سر فصل درس :

۱- فلسفه دکارت - ماهیت شک دستوری ، نفس انسان و روش اثبات آن ، راههای اثبات وجود خداوند ، حقیقت و خطا ، ماهیت ماده و روش اثبات آن ، طبیعیات و جهانشناسی دکارت ، روش ریاضی دکارت ، نقادی فلسفه دکارت ، مروری گذرا بر آراء فلاسفه کارتیزین (اسپینوزا ، لایب نیتس ، ...) ۲- فلسفه کانت - ماهیت معرفت فلسفی ، حساسیت استعلائی ، زمان و مکان ، منطق صوری و منطق استعلائی ، مقولات فاهمه و اثبات آنها ، احکام استعلائی ، شماتیسیم (شاکله سازی) و نقادی آن ، عالم پدیدار (فنومن) و عالم نفس الامری (نومن) ، جایگاه عقل محض و پدیده‌های آن ، مغالطات عقل محض ، تعارضات چهارگانه و نقادی آنها ، نقادی فلسفه کانت .

منابع اصلی درس :

۱- دکارت : از تاریخ فلسفه ، کاپلستون ۲- تاملات : دکارت ، ترجمه دکتر احمد احمدی ۳- اصول فلسفه : دکارت .

4_ The European philosophers from Decartes to Nietzsche (Edit : monro Beardsley)

5_ Guerroult .

۶- تمهیدات (Prolegomena) ، کانت ، ترجمه دکتر غلامعلی حداد عادل ۷- فلسفه کانت ، دکتر نقیب زاده ۸- فلسفه کانت ، اشتفان کورنر ترجمه عزت اله فولادوند .

9_ Critique of putc reason Norman 10_ Kant , Korner 11_ Kant , Rabel

فلسفه غرب (۲)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل درس :

۱- فلسفه اگزیستانسیالیسم و پدیدارشناسی - لفظ " اگزیستانس " و تفاوت آن با الفاظ وجود و موجود، آراء کی یرکگارد، آراء کارل یاسپرس، آراء ژان پل سارتر، آراء گابریل مارسل، آراء مارتین هایدگر، وجوه اختلاف اساسی در آراء و اقوال یاسپرس، هایدگر و سارتر، شان تاریخی فلسفه های اگزیستانس ۲- فلسفه های تحلیلی (اتمیسم منطقی، پوزیتیویسم منطقی، فلسفه زبان) - اتمیسم منطقی، فلسفه برتراند راسل و ویتگنشتاین متقدم، منطق نمادی جدید، ماهیت جملات، قاعده وصفیه، نقادی اتمیسم منطقی ۳- (پوزیتیویسم منطقی) - آراء و نظریات شلینگ، کارناب، آیر، اصل تحقیق پذیری و نتایج و مستلزمات آن، نقادی پوزیتیویسم منطقی ۴- فلسفه زبان - آراء ویتگنشتاین متاخر، گیلبرت رایل، نقادی فلسفه زبان

منابع اصلی درس :

1- language , truth , and logic (A.c.Ayer)

(زبان، حقیقت، منطق . ترجمه منوچهر بزرگمهر)

2- The revolution in philosophy (A.c.Ayer)

3- philosophical investigations

(h.wietgenstein)

4-concept of mind (c.Ryle)

۵- رساله نوین، دکتر ادیب سلطانی

6- what is philosophy (Heidegger)

7- Existentialism and human emotion

(G.p.sartre)

(8- six existentialist thinkers (Blackham)

